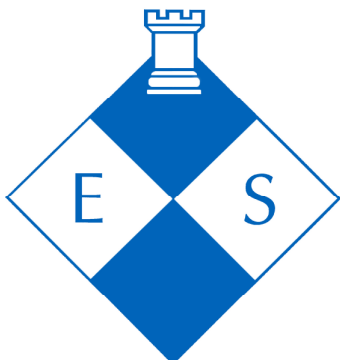

Eksjö Schackklubb

♦ 100 år 2013 ♦

Del 5 ♦ 1950-talet...

Det kalla kriget mellan väst och öst var i full gång.

När Koreakriget bröt ut 1950 skylldes båda sidor krigsutbrottet på varandra.

Att Sovjets ledare Josef Stalin dog år 1953 minskade inte spänningarna mellan blocken. Visserligen valde efterträdaren Nikita Chrusjtjov en mjukare linje på hemmaplan, men i övrigt innebar skiftet inte någon ideologisk nyorientering. Ett bevis för detta var Sovjets resoluta ingripande mot Ungernrevolten 1956.

Rymdkapplöpningen blev en påtaglig och begriplig ingrediens i det kalla kriget. Sovjet vann första teknikronden genom att 1957 bli först med att skjuta ut en rymdfarkost.

Idrottens PR-värde var stort. Därför emotsågs olympiaden i Helsingfors 1952 med extra stort intresse. Sovjet deltog för första gången någonsin, USA vann medaljstriden. I Melbourne 1956 tog Sovjet en gruvlig revansch och blev överlägset bäst.

I schackolympiaden i Helsingfors 1952 kom Sovjet till spel för första gången. Deras lag - Keres, Smyslov, Bronstein, Geller, Boleslavskij och Kotov - mottogs med jubel vid både invigningen och prisutdelningen. De vann förstas överlägset.

1954 blev Sovjet inviterat till New York på en fyrronders match över åtta bord. Den resulterade i ytterligare en mäktig sovjetisk framgång, 20-12.

I Moskva avverkades fyra högklassiga VM-matcher under decenniet, helt utan utländsk inblandning.

1951: Botvinnik-Bronstein 12 -12

1954: Botvinnik-Smyslov 12 -12

1957: Smyslov-Botvinnik 12½-9½

1958: Botvinnik-Smyslov 12½-10½.

Vasilij Smyslov (1921-2010) världsmästare 1957.

I Sverige, som undslapp andra världskrigets fasor, fick välfärden ett stort uppsving och industrin gick på högvarv.

Detta gällde också i hög grad schackverksamheten. Vår stormästare Gideon Ståhlberg utmanade de allra främsta. "I kamp med världseliten" var därför en träffsäker titel på den bok han gav ut 1958.

Interzonaltturneringen i Göteborg på sensommaren 1955 blev en schacklig succé som arrangörerna förstod att marknadsföra på ett enastående sätt. Bronstein vann briljant och Keres, "den eviga tvåan", kom, ja just det, tvåa.

Dolk, Eriksson och Robért

Dessa tre dominerade spelmässigt i Eksjö under 1950-talet.

Lennart Dolk blev Smålandsmästare 1951. Han blev Eksjömästare två gånger, innan han flyttade till Nässjö.

Lennart Dolk (1913-1992)

Erik Eriksson blev Smålandsmästare 1954. Även han blev Eksjömästare två gånger under 1950-talet.

Georg Robért blev Smålandsmästare både 1952 och 1958. Dessutom vann han Eksjömästerskapet hela fem gånger.

Alla tre ingick med framgång i Smålands Schackförbunds årligen återkommande matcher mot Östergötlands SF.

På 50-talet spelades Allsvenska serien med en blandning av starka klubbtag och distriktslag. Robért var Smålands i särklass bäste poängplockare i seriespelet.

Mer om detta i nästa krönika, där Georg Robért porträtteras.

Notiser

I klass A, våren 1951 blev slutställningen för de främsta: 1) Bengt Schylander $7\frac{1}{2}$ (av 9), 2) Lennart Ljungquist 7 3) Ragnar Sundberg $6\frac{1}{2}$ 4-5) Axel Hermansson och Harry Svensson 6 poäng vardera.

Resultat var en framgång för **Lennart Ljungquist**, värnpliktig från Jönköping.

1956 kvalificerade sig Ljungquist till den svenska OS-truppen efter särspel mot Bernt Söderborg. I olympiaden i Moskva detta år nådde Ljungquist det oerhört fina resultat 7 poäng på 10 partier.

Valle Bengtsson tävlade tyvärr endast sporadiskt. 1953 blev han tvåa i DM efter Malte Lillieström.

Gunnar Johansson hade sina främsta framgångar 1953. Han vann det årets Eksjömästerskap. I SM i Örebro samma år fick han en framskjuten placering i klass I med $6\frac{1}{2}$ poäng av 9. Han flyttade senare till Nynäshamn.

SM i Halmstad 1951 lockade fyra spelare från klubben. I klass I deltog Georg Robért, Knut Arnstam och Erik Eriksson samt i klass II Lennart Ljungquist.

Klubbens årsmöte 1955 beslutade om oförändrade medlems - och turneringsavgifter, senior 10 respektive 6 kronor och junior 2:50 respektive 3 kronor, per spelår.

DM 1959 spelades på Eksjö Stadshotell med 108 deltagare.

1957 års blyxtmästerskap: Eric Wedin $11\frac{1}{2}$, Bernhard Karlsson 11, Georg Robért $9\frac{1}{2}$, Erik Eriksson 9, Ragnar Sundberg 8, Harry Svensson $7\frac{1}{2}$, Axel Hermansson 7, m.fl. (Eric Wedin fyllde 100 år 2012...)

I mitten av 1950-talet startade klubben ett **tombolalotteri** på julslytningsdagen i anslutning till Bernhards frisersalong på Södra Storgatan. I skyltfönstret kunde vinsterna exponeras och inne i lokalen fanns det en mysig tomt-Nisse. Lotterna kostade en krona styck. Högsta vinsten var regelbundet en matservis med tillbehör. Populärt hos allmänheten och inkomstbringande för klubben.

Hilding Bergsten, "Stinsen", blev medlem i klubben i mitten av 1950-talet.

Bernhard Karlsson – idérik ordförande

Sex år gammal fick Bernhard Karlsson lämna födelseorten Öggestorp, då hela familjen år 1922 flyttade till Aneby. Efter avslutad skolgång blev Bernhard som 13-åring lärling hos frisörmästare Isak Källner i Aneby.

Efter fortsatt utbildning i yrket, bland annat i Kalmar och Köping, kom Bernhard tillbaka till Aneby för att under några år bli kompanjon med sin läromästare.

Fritiden ägnade han åt fotboll och bandy och först i 15-årsåldern väcktes hans schackintresse. 1932 var han en av initiativtagarna till Aneby Schackklubb.

1941 flyttade Bernhard till Eksjö och öppnade då egen frisersalong på Södra Storgatan. Några år senare gifte han sig med Torborg. Hon öppnade damfrisering på andra våning i samma fastighet.

Inom Svenska Frisörföreningens Eksjösektion blev Bernhard så småningom ordförande. Då arbetade han mycket med lärlingsutbildningen, vilken han särskilt vurmade för.

Bernhards schackintresse fick god grogrund i aktiva och väl fungerande Eksjö Schackklubb. Redan efter några år blev han vice ordförande. 1947 var han redo att ta över ordförandeklubban. Därmed blev hans frisersalong en naturlig plats för oändliga diskussioner om schack och spelets utveckling.

Stor idérikedom och kraftfullt agerande var signifikativt för Bernhards schackarbete. Att på några rader beskriva allt är förstås omöjligt. Därför lyfter jag fram tre av hans innovationer, vilka var betydelsefulla för schackutvecklingen i allmänhet och för Eksjö SK i synnerhet.

Bernhard Karlsson (1916-1991)

1) Fyrstads

blev en mycket uppskattad weekendtävling för 20-mannalag från Eksjö, Nässjö, Tranås och Vetlanda.

Se bild och bildtext på sidan 5!

Läs mer om Fyrstads i denna krönikas bilaga!

2) Schacksalonger.

Bernhard var en ivrig tillskyndare av vår första schacksalong. Kanske i ännu högre grad av den andra, då vi flyttade upp till Stora Torget. Den ekonomiska risken ställdes mot fortsatt schacklig klubb-utveckling. Med facit i hand kan konstateras att Bernhard & Co räknade rätt.

En förteckning av våra spellokaler finns som bilaga till krönikan om 1920-talet.

3) Bernhards vandringspris.

För att uppmuntra till spel i lagmatcher och för att ge högre status åt insatser för klubben instiftade Bernhard ett vandringspris, där högst procenttal på minst sex lagpartier under spelåret gav en inteckning i pokalen.

Statistik och vad som hände med priset presenteras i bilaga till kommande 1970-talskrönika.

1946 lämnade Bernhard ett förslag till nytt seriesystem i Småland. Det antogs och fick till följd att Bernhard valdes in i styrelsen. 1951 blev han ordförande i distriktsförbundet, en post han behöll till 1963. I en andra omgång var han ordförande 1978-1987.

Bernhard var även aktiv på riksplanet. Under åren 1971-81 var han ledamot av Sveriges SF:s Centralkommitté och i den Allsvenska tävlingskommittén.

1985 erhöll han svenskt schacks högsta utmärkelse, Collijn-plaketten i guld.

Efter denna beskrivning av Bernhards många administrativa uppdrag uppstår frågan om han även hann spela schack. Svaret är obetingat JA. Han var flitig i klubbens interna turneringar och han missade sällan en lagmatch. Dessutom deltog han i samtliga Fyrstadstävlingar. Ett stort antal SM-starter kröntes med två segrar i Allmänna Veteranklassen, i Gävle 1982 och i Malmö 1986.

Bernhards spelstil var strikt positionell. Hans goda teoretiska kunskaper gjorde honom svårslagen, men hans risktagande var obefintligt.

1974 års Fyrstads blev rekordjämnt: Eksjö 4 (34½), Nässjö 4 (34), Vetlanda 4 (32) och Tranås 0 (19½).

Damgambit

Bord 4 i Fyrstads 1974.

Vit: **B Karlsson** Svart: **Lennart Dolk**
Eksjö **Nässjö**

1.Sf3 d5 2.d4 Sf6 3.c4 e6 4.Sc3
 Le7 5.Lg5 0-0 6.e3 a6 7.Dc2 Sbd7
 8.Tc1

Detta tama drag kunde ersatts av 8.c5 eller 8Td1 eller 8.cxd5 exd5 9.Ld3.

8... dxe4 9.Lxc4 b5 10.Ld3

Här spelar vit mestadels 10.Le2.

10... Lb7 11.0-0 h6 12.Lh4 c5

13.dxc5 Sxc5 14.Le2 Tc8 15.Tfd1
 Db6 16.a3 Sce4 17.Db3 g5?

En spelare som älskar fighten överskattar ofta sin ställning. Efter 17...Sxc3 18.Txc3 Txc3 19.Dxc3 Td8 hade remislutet varit ett faktum.

18.Lg3 Sxg3 19.hxg3 Lc5 20.Sd4
 g4?

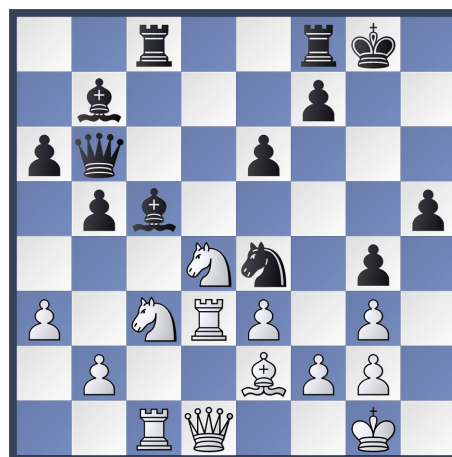
Svart vill behärska f3-fältet, men försvagar sin egen kungsställning. Bättre var 20...Tfd8.

21.Td3 h5 22.Dd1!

Vit konsoliderar sin ställning och förbereder samtidigt ett lömskt överfall.

22...Se4?

Svart anar inte faran. Fortfarande var 22...Tfd8 spelbart.

23.Lxg4! Sxc3

23...hxg4 strandar på 24.Dxg4+ följt av 25.Sxe4.

24.Td3xc3 Lxd4

Inte heller nu gick 24...hxg4 p.g.a.

25.Dxg4+ Kh7 26.Dh5+ Kg7 27.Txc5.

25.exd4 hxg4 26.Dxg4+ Kh7

27.Dh5+ Kg7 28.Dg5+ Kh7 29.g4!

och svart gav upp inför omedelbar matt.

20 mars 1991 avled Bernhard Karlsson i sitt hem efter en längre tids sjukdom.

Damklubb bildad

Hösten 1955 bildades Damklubben.

Den blev i ordets bästa bemärkelse en supporterklubb till Eksjö Schackklubb.

Damklubben svarade för kaffeservering vid matcher och på spelkvällar. En ny lyx som uppskattades mycket av spelarna, trots att det kostade en liten slant vid varje tillfälle.

Damklubbens verkliga elddop kom redan när Fyrstadstävlingarna startade hösten 1956, då drygt 80 spelare samlades till spel på Qvarnarps hemsvärnsgård. Naturligtvis bestod de tuffa damerna provet och belöningen blev klirr i kassan.

Den viktigaste effekten av Damklubbens tillkomst blev de interna mötena, där medlemmarna lärde känna varandra.

Damklubben hade förstås egen styrelse. I den första styrelsen var Eva Eriksson ordförande, Sonja Wedin sekreterare och Torborg Karlsson kassör.

Damklubben samlad 1959.

Stående fr. v. Maja Nilsson, Betty Nordlund, Svea Sundqvist, Gunhild Svensson, Maj-Britt Robért, Anna-Lisa Söder, Signe Albinsson och Lisa Palm, sittande fr. v. Dagny Dehlin, Eva Eriksson, Inga Johansson och Torborg Karlsson.

40-årsjubileum 1953

Styrelsen jubileumsåret 1953, sittande fr. v. Bernhard Karlsson (ordförande) och Stig Nilsson (sekreterare), stående fr. v. Karl-Erik Johansson (v. sekreterare), Gunnar Johansson (kassör), Georg Robért (v. ordförande) och Tore Nordlund.

Första Fyrstadstävlingen 1956

Bilden är från matchen Tranås-Eksjö i första fyrstadstävlingen, som spelades i Qvarnarps hemvärnsgård i Eksjö 1956.

Fr. v. ses Tranåsspelarna Helmer Ringström, Ingvar Karlsson, Erik Svensson och Erik Larsson samt Eksjöspelarna Erik Eriksson, Georg Robért, Valle Bengtsson och initiativtagaren Bernhard Karlsson.

Intresserade åskådarna är fr. v. Gillis Andersson, Aneby (skymd) samt Arvid Lövgren, Tranås och Roland Roschester, Eksjö.

Den 25 juni kommer 1960-talskrönikan.

Maj 2013, Håkan Åkvist.